

Rechtenvrij interview met Tom de Ket

Consultants, Controles en Verlies van Autonomie

In hun tiende jubileumvoorstelling duiken De Verleiders, met o.a. Pierre Bokma en Victor Löw, in de wereld van consultancy – de onzichtbare invloed die overal aanwezig lijkt te zijn, van de overheid tot het bedrijfsleven. Waarom laten we ons zo massaal leiden door externe adviseurs? Hoe beïnvloedt dit onze autonomie en besluitvorming? In dit interview geeft acteur en schrijver Tom de Ket een inkijk in de thematiek van de voorstelling, met scherpe observaties en persoonlijke reflecties over onze maatschappij, verantwoordelijkheid en de rol van consultants in een tijd waarin alles meetbaar lijkt te moeten zijn.

Waarom het onderwerp consultancy?

De afgelopen 10 jaar hebben we voorstellingen gemaakt over vastgoedfraude, banken, Big Pharma, en meer. Steeds stuiten we op de invloed van consultancy, een onzichtbare, duistere macht op de achtergrond. Hun adviezen lijken vrijblijvend, maar de overheid besteedt miljarden aan extern advies. Hoe kan het dat deze branche overal een vinger in de pap heeft?

Veel schandalen zijn onbekend.

Klopt, hoewel er grote incidenten zijn, zoals McKinsey's rol in het opiaten-schandaal. Consultancy blijft meestal buiten schot. In de onderwijssector zijn er bijvoorbeeld 70.000 adviseurs – meer dan het lerarentekort. Overal vind je dit soort externe experts.

Waarom laten we ons hier massaal aan over?

Het heeft te maken met angst voor verantwoordelijkheid: fouten maken, gecancelled worden, of impopulaire beslissingen nemen. Consultancy biedt een schild om achter te schuilen. Het is een symptoom van een maatschappij die verantwoordelijkheid ontloopt.

Wat voor adviezen geven consultants?

Het gaat altijd om efficiency en performance, oplossingsgerichte voorstellen die waarde reduceren tot cijfers. Dat veroorzaakt aangeleerde hulpeloosheid: mensen vertrouwen niet meer op hun eigen inzicht.

Heb je zelf ervaring met consultancy?

Ja, ik heb als adviseur gewerkt. Ook in de kunstsector is dit denken doorgedrongen. Subsidies worden gebaseerd op spreadsheets en rendementsdenken, wat afleidt van waar kunstenaars echt mee bezig willen zijn.

Jullie werken zonder subsidies. Waarom?

Om autonoom te blijven. Subsidies vragen om een technocratische aanpak die creativiteit beperkt. Consultancy verzwakt ook overheden en ondermijnt denkkraft, zoals Marianna Mazucatto beschrijft in *The Big Con*.

Wat bedoel je met ‘waarden’?

We hebben een overschot aan hoogopgeleiden en een tekort aan mensen die écht wat kunnen, zoals zorgpersoneel of loodgieters. Intussen bepalen beleidsmakers en consultants alles – vaak mensen met fancy titels, maar zonder praktische impact.

Wat is de kern van deze voorstelling?

Het verlies van autonomie. Consultancy verkoopt verhalen en beheerst het narratief, net zoals wij dat als theatermakers doen. In de voorstelling speelt Pierre Bokma Hans Buitenschot, een mephistofelische consultant die het publiek dwingt na te denken over verantwoordelijkheid en moed.

Wat is het grotere thema?

De maatschappij lijkt verlamd. Bestuurders zijn bang om beslissingen te nemen en verschuilen zich achter onderzoeken en regels. Polarisatie wordt vaak als afleiding gebruikt. Verschil in visie is essentieel, maar wordt weggezet als een probleem. Democratie draait juist om debat en conflict, maar als dat ontbreekt, worden we speelballen van grote bedrijven en consultants.

Een jubileumvoorstelling. Wordt het bijzonder?

We reflecteren op onszelf: wat hebben we bereikt? Hebben we impact gehad? We zijn ouder, maar nog altijd scherp. De voorstelling bevat humor, maatschappelijke diepgang en confronteert zowel het publiek als onszelf.

Wat kunnen we verwachten?

Een prikkelende mix van satire, filosofische vragen, en verleiding. Pierre Bokma verleidt het publiek als ultieme consultant om zich over te leveren aan zijn macht – en stelt de vraag: waarom zijn we zo goedgelovig?

Bureau Buitenschot van De Verleiders is tot en met juli te zien door het hele land. Kijk voor meer informatie en de speellijst op www.de-verleiders.nl